

Чудесата на България Крушунски водопади

Крушунските водопади („Маарата“) са най-голямата варовикова водна каскада в България, известна със своята живописност, богата флора и фауна. Те представляват комплекс от карстови тераси и басейни, чиято магическа красота може да се усети най-добре през пролетта със събуждането на природата от зимния ѝ сън. Този природен феномен се намира на 34 км от гр. Ловеч и на 190 км от София. Разположен е в Северна България, близо до с. Крушуна (Западен Предбалкан), на границата между Стара планина и Дунавската равнина. Името на селото и водопадите идва от думата „коршун“ – вид сокол, който съществува и до днес. Местното население го нарича „Каняк“.

Туристите могат да стигнат до водопадите сравнително лесно, по живописна екопътека, която започва от с. Крушуна и предлага изключителна наслада за око – долини, каньони, пропасти, разнообразна растителност. Скалите имат варовиков произход. С това се обяснява защо са толкова издълбани от водата, образувайки причудливи форми на повърхността, а под земята – красиви пещерни галерии с подземни езера. Прекосявайки 15-те дървени моста, туристите имат възможност да се любоват на стичащата се вода по скалите и имат усещането, че се намират в екзотична приказка или наред джунглата. Тази уникална природна забележителност включва огромен скален масив, река Маарата, от чиито води водят началото си живописните карстови водопади. Те започват от надморска височина 130 м и достигат до 350 м н. в. Водата на водопада извира от пещера, известна с множеството си езера. До пещерата може да се стигне по тясна пътека, която се провира под варовиковата скала. Макар че е дълга 2 км, само първите 150 м на пещерата са отворени за туристи. В някои басейни водата има тюркоазен цвят, което се дължи на разтворения в нея травертин и се смята за рядко явление в българската природа. Травертинът представлява вид варовик с пясъчен цвят, който, попаднал във вода, отделя син цвят. Тук се на-

блюдава един интересен и същевременно рядък феномен – с промяната на сезоните се променя и цветът на водата. В ранна пролет тя е тъмнозелена, през май става светлосиня, в разгара на лятото тя е прозрачна и кристалночиста, а в късна есен пак става тъмнозелена. Главният водопад се спуска на височина 20 м. Разделя се на няколко ръкава и образува още няколко по-малки водопада, единият от които носи името „Малката Маара“. Друг любопитен факт е, че в местността се намират 4 от 30-те най-дълги пещери в България – Урушка Маара, Горник, Деветашката и Бодинската пещера, в която се намира най-дългото подземно езеро в България. Районът има богата история. Той е населяван още през V в. пр. Хр. от тракийското племе усдикензи. Тук е намерено и „Летнишкото“ съкровище, което се състои от 23 сребърно-златни предмета. Освен това, по тези земи са открити множество римски монети и фрагменти от керамични съдове. През Средновековието, поради спокойната атмосфера и близостта с природата районът е бил обитаван от монаси-отшелници, които чрез послушание, въздържание, търпение и съзерцание на природата са се стремили към единение с Бога. В скалите около водопадите даже са били издълбани няколко монашески килии, които са поставили началото на

Крушунския средновековен манастир. Днес, за съжаление, могат да се видят само руини.

От древни времена хората вярвали, че водопадите отнасят лошото, мъките и болестите. Местните хора с носталгия си спомнят как преди много години хора от близките села са се събирали на това място на най-големите християнски празници. На Гергьовден те извършвали специален ритуал – преди изгрев хора от селото се изкачвали до извора на водопада. След това те се провирали по три пъти през един малък естествен тунел, който се намирал в непосредствена близост. Събирали в шепите си вода от скалата и с тях измивали очите си. Крушунските водопади са обект на научни изследвания през последните 25 години. Обявени са за защитена природна забележителност през 1995 г. с цел да бъдат опазени уникалните образувания в околността, сътворени от природата. През 2012 г. те са били посетени от 200 000 души. Кметът на община Летница Красимир Джонев си е поставил амбициозната задача да превърне мястото в още по-атрактивна туристическа дестинация. В тази връзка е и започнатият проект за 200 000 евро, който предвижда създаване на туристически информационен център и благоустрояване на екопътеката.

Д-р Красимира Мархалева